

(bron: Stichting Nationale Boomfeestdag)

Op de afgelopen Boom Inspyratie Dag bij Boomkwekerij Ebben zette directeur Peter Derksen van de Stichting Nationale Boomfeestdag twee projecten in het zonnetje: de tuin rond het Centrum voor Natuur- en Milieueducatie in Amersfoort en woonlandschap de Leyhoeve bij Tilburg. 'Zuinig zijn op groen is een verhaal dat we onze kinderen zo vroeg mogelijk en op zoveel mogelijk plekken moeten bijbrengen. Deze projecten zijn daar een goed voorbeeld van', aldus Derksen.

Auteur: Santi Raats

Peter Derksen: 'Door het groene bewustzijn te vergroten bij kinderen verbeter je de wereld'

Directeur van Stichting Nationale Boomfeestdag prijst kindvriendelijke groenprojecten

Peter Derksen spant zich bij de Stichting Nationale Boomfeestdag in om zoveel mogelijk kinderen te betrekken bij de aanplant van bomen. 'Bij de terreininrichting van CNME gaat het om basisschoolkinderen, bij project De Leyhoeve om kleinkinderen van de bewoners van de seniorenappartementen. Dit soort projecten vergroot het groene bewustzijn van kinderen, waardoor de wereld weer wat beter wordt.'

Terreininrichting CNME, Amersfoort

Eind april 2016 werd het nieuwe onderkomen van educatief natuurcentrum CNME in Amersfoort geopend, inclusief een nieuw stuk tuin. Het centrum is een gemeente-instelling die Amersfoortse basisscholen helpt bij het onderwijs over natuur en milieu en zich richt op kleur in de natuur, geurende en eetbare planten en geschikte planten voor insecten. De tuin – exclusief het middeleeuwse erf met de akkers – ligt in de openbare ruimte van Landgoed Schothorst, zodat hij vrij toegankelijk is. De tuin telt honderden (korst)mossen, zoals de grijsgroene stofkorst, zachte naaldvaren en gekroesde haarmuts. Ook de bessen-, frambo-

zen- en bramenstruiken zijn openbaar groen, dus daar kan iedereen van plukken. Er zijn eveneens honderden diersoorten, zoals de bloedrode roofmier, het tienstippelig lieveheersbeestje, de kleine oorworm, de roodzwarte dennencicade, de tweestreepvoorjaarsuil en de gekorrelde veldloopkever. Het terreinproject werd in opdracht van de gemeente Amersfoort ontworpen door de architecten ESscapes en OR else en uitgevoerd door J. de Ridder.

Rob Hemmelder, groenbeheerder bij CNME: 'De twee architecten hebben het terrein ontworpen, maar we waren er als CNME nauw bij betrokken.' CNME beschikte al over een aantal thematuinen, zoals een kleinfruits tuin, een grote bloemen- en insectentuin met een bijenhuis, een kleurenspectrumtuin, waarin de bloemen zijn gerangschikt zoals de kleuren van de regenboog, een tuin met vegetatie uit de omgeving rond Amersfoort, bijvoorbeeld uit de Utrechtse Heuvelrug, de Gelderse Vallei en de Eempolders, een kruidentuin en een erf met akkers dat is ingericht overeenkomstig de situatie in de middeleeuwen, inclusief olielev-

rende gewassen zoals koolzaad en vezelplanten zoals vlas.

Terreinindeling

Maar er ontbraken nog enkele elementen die geschikt waren als lesmateriaal. 'Toen het gebouw werd vernieuwd en het terrein daaromheen nieuw werd aangelegd, zijn deze wensen meteen meegenomen', vertelt Hemmelder. 'De tuin sluit mooi aan op het gebouw, want het gebouw is strak vormgegeven en de tuin is heel organisch ingedeeld. Er zijn dus geen rechte lijnen te zien in de tuin. Het midden van het terrein is opgehoogd; daarop staan planten die vocht minder goed verdragen, met langs de rand van de plantvakken de soorten die meer vocht verdragen. Er zijn in het terrein geen straatkolken aangelegd, dus het water heeft een natuurlijk verloop. Het ene tuingedeelte heeft een bosbodem met daarop bosanemoon, zegesoorten en varenachtige planten. Op een ander gedeelte staan planten en bloemen met koude kleuren, zoals blauw, wit en roze. Elders staan de warme kleuren, zoals geel, oranje en rood. De vaste planten staan niet in groepen, maar allemaal door

6 min. leestijd

elkaar, zodat je van het begin tot het einde van het voorjaar overal op het terrein bloeiende planten ziet.'

De grond bestaat uit een goede bodem met daarop heel schraal zand. 'Daarop hebben we onze vaste planten gezet, zodat we weinig last zouden hebben van concurrerend onkruid en de planten snel zouden aanslaan. Het weinige onkruid dat er wel was, konden we makkelijk wieden met de hand,' vertelt Hemmeler. Tussen de bomen liggen paadjes van ongebonden verharding, beton of schelpen. Door de perken heen liggen lemen paadjes. Hemmeler: 'We moeten overal makkelijk bij kunnen komen voor het onderhoud. Maar ook de basisschoolkinderen, die voor de themalessen opdrachten uitvoeren en vragen beantwoorden over vormen, kleuren en geuren van planten en bloemen, hebben een goede routing nodig om ze richting te geven. Met deze paadjes door de plantvakken kunnen ze alles mooi bekijken, maar hoeven ze de paden niet af.'

De bomen

Vroeger stonden de bomen in struweel; in de nieuwe situatie kleden ze de entree van het gebouw aan. Hemmeler: 'Vanwege de vrij forse maten is ervoor gekozen om ook nieuwe bomen met forse maten aan te brengen. Hierbij ging het om bomen met een omtrek tussen 28 en 35 cm. Omdat er verschillende soorten zijn gebruikt, wordt de diversiteit aan bomen bij het CNME groter. Om schade aan de wortels te beperken, zijn de cunetten op minimale hoogte ontgraven en is er met het materieel praktisch alleen over de paden gereden.'

Woonlandschap de Leyhoeve bij Tilburg

Dit project betreft de groeninrichting rond het

nieuwbouw-appartementencomplex de Leyhoeve aan de Rijksweg bij Tilburg. Het project is in opdracht van Woonlandschap de Leyhoeve ontworpen en bestekklaar gemaakt door Grasveld Tuin- en Landschapsarchitecten en uitgevoerd door Hoveniersbedrijf Abrahams. Het werd opgeleverd in april 2016. Peter Derksen: 'In dit project staat de samenkomst van jongeren en ouderen centraal. Het groen in de buitenruimte moet dat contact versterken.'

Initiatief

Het initiatief voor het luxe wooncomplex heeft vorm gekregen bij Tilburg; in Groningen wordt nu een tweede wooncomplex gebouwd en er zijn plannen om ook in Breda en Maastricht aan de slag te gaan. De oprichter is een succesvolle bouwondernemer, die vanuit zijn persoonlijke ervaring geïnspireerd werd om deze wooncomplexen te bouwen. Hij wil jonge ouderen vanaf 55 jaar een mooie woonplek geven, waar ze samen aangenaam oud kunnen worden. Dat betekent dat ze niet van elkaar gescheiden hoeven te worden als er professionele zorg nodig is. Binnen hetzelfde gebouw is alle benodigde hulp aanwezig en men kan er naar een bepaalde zorgafdeling verhuizen, zoals die voor dementerenden.

Vanuit een tuinsituatie

Maarten Grasveld, landschapsarchitect: 'Bijna alle stellen die een appartement hebben in de Leyhoeve komen uit een woonsituatie met een tuin. Groen is voor hen dus van groot belang. De buitenruimte mocht een plek worden waar de bewoners anoniem kunnen verblijven, bijvoorbeeld alleen op een bankje zitten of een wandelingetje maken, maar ook een ruimte waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Verder moest de

buitenruimte een plek worden die de kinderen en kleinkinderen van de bewoners interessant vinden en leuk om naartoe te gaan.'

Waterbuffer als speelplek

De ligging is vanuit recreatief oogpunt perfect. Aan de achterkant van de Leyhoeve ligt het Leypark, met als tussenruimte een ecologische zone, waar het riviertje de Leye doorheen stroomt. Grasveld: 'We waren verplicht om deze zone aan te leggen en in te richten voor waterbuffering. Dat hebben we gedaan met natuurlijke oevers en wadi's. Deze plek hebben we toegankelijk en veilig gemaakt voor kinderen, zodat ze er kunnen spelen. Het is de bedoeling dat ze er kunnen ravotten en op avontuur kunnen gaan.' Grasveld glimlacht: 'Opa en oma kunnen maar beter een wasmachine mee verhuizen naar de Leyhoeve, want als hun kleinkinderen komen logeren, zijn er waarschijnlijk veel vieze kleren te wassen.'

Frisse neus halen en contact maken

Het buitenruimteconcept heeft ook als insteek dat de bewoners regelmatig meegaan naar de kinderspeelplekken om toezicht te houden op hun kleinkinderen of om ze gezelschap te houden. Op die manier halen zij meteen een frisse neus. 'Verder is de groenbeleving gevarieerd, maar ook rustgevend. Daarmee willen we bereiken dat iedereen zich thuis voelt, ook de zieken. De buitenruimte wordt zo een gebruikersruimte voor jong en oud, maar ook voor ziek en gezond. Het concept gaat ervan uit dat contact tussen al deze doelgroepen belangrijk is en het algemene welzijn verhoogt.'

Invulling open ruimtes

Het terrein is opgedeeld in kleinere ruimtes, elk met zijn eigen specialiteit en verbonden door een

Buitenruimte CNME

De waterkering bij de Leyhoeve

'We hebben onze vaste planten op schraal zand gezet, om concurrerend onkruid te weren'

loper die omgeven is met twintig valse christusdoorns (*Gleditsia triacanthos* 'Sunburst'). Grasveld en zijn team hebben de buitenruimte wel in detail ontworpen, maar de functies hebben een vrije invulling. 'We hebben multifunctionele ruimtes gecreëerd waaraan men zelf invulling mocht geven. We weten uit ervaring dat het averechts werkt als je de gebruikers van een ruimte dingen oplegt. De halfverharde paden, bijvoorbeeld, zijn

gemarkeerd met klinkers, zodat ze niet specifiek een jeu de boules-baan vormen, maar wel voor die sport gebruikt kunnen worden. Op een andere plek is overigens wel een echte jeu de boules-baan aangelegd, met terrasjes. Elders was ruimte voor de aanleg van een moes- of kruidentuin; een andere plek hebben we ingericht met gras en gemarkeerd met hekwerk en een poortje. Nu, ruim een jaar later, zien we dat er al drie jeu de boules-clubjes zijn opgericht door de bewoners; ze spelen een competitie op de jeu de boules-baan en op het halfverharde pad. Meerdere bewoners hebben activiteiten in de moes- en kruidentuin opgepakt; de kruiden geven ze aan de keuken van het woningcomplex. In het grasveldje met hek en poortje hebben de bewoners geiten, konijnen en kippen gezet. Een volgende stap kan zijn dat er clubjes van vrijwilligers worden opgericht om Hoveniersbedrijf Abrahams te helpen met het

groenonderhoud. Dat zou mooi zijn, niet omdat het de hovenier tijd of kosten bespaart, maar om de bewoners zoveel mogelijk in beweging te krijgen.'

Waterkering als omheining

Op het buitenterrein geeft een schanskorf, gevuld met natuurstenen keien, de impressie van een fortmuur die het woonlandschap omsluit. 'Als het water van de Leye buiten zijn oevers treedt, doet de schanskorf dienst als waterkering. Deze omheining moet de bewoners ook een gevoel van veiligheid geven. De schanskorf vormt een scheidingslijn tussen de ruigere, 1 tot 1,5 meter lager gelegen ecologische zone en de gecultiveerde ruimte met de jeu de boules-baan, de bankjes, de bloemen- en moestuin, de dierenweide en de boomgaard voor eigen kweek, met onder andere *Malus* en *Pyrus*.'

Geplante bomen

Boomkwekerij Udenhout leverde naast de valse christusdoorns en fruitbomen ook diverse rode esdoorns (*Acer rubrum* 'Autumn Flame'), zilverlindes (*Tilia tomentosa* 'Brabant'), meerstammige Chinese rode berken (*Betula albosinensis* 'Fascination'), solitaire magnolia's (*Magnolia loebneri* 'Merrill') en grootbloemige Japanse kornoeljes (*Cornus kousa chinensis*) met een hoge sierwaarde.

Buitenruimte de Leyhoeve bij Tilburg.

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7337

Peter Derksen, Stichting Nationale Boomfeestdag

Maarten Grasveld, landschapsarchitect

